

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/113/2019
Identifikačné číslo spisu: 6018200510
Dátum vydania rozhodnutia: 30.06.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:6018200510.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne: A. M., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom XXX XX J. I. Č.. XXX, právne zastúpená ADIUVANTE s. r. o., so sídlom 917 01 Trnava, Tamaškovičova 2742/17, IČO: 52 341 046, proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Odbor pomoci v hmotnej núdzi a štátnych sociálnych dávok, Špitálska 8, 812 67 Bratislava, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/2018/2601-0006 Km zo dňa 27.06.2018, o kasačnej sťažnosti žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 27Sa/11/2018-96 zo 07.05.2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalovaného z a m i e t a .

Žalobkyňa m á p r á v o na úplnú náhradu trov kasačného konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom, č. k. 27Sa/11/2018-96 zo 07.05.2019, zrušil rozhodnutie žalovaného, č. UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/2018/2601-0006 Km zo dňa 27.06.2018 a rozhodnutie prvostupňového orgánu verejnej správy, Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Štiavnica, pracovisko Žarnovica, č. BS2/USVáR/SOC/ 2018/2373-37 z 27.03.2018. Žalobkyni priznal právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2. Žalovaný napadnutým rozhodnutím zmenil vyššie označené rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Štiavnica, pracovisko Žarnovica tak, že žalovanej podľa § 29 ods. 4 písm. a/ zákona č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a § 33 ods. 1 zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 417/2013 Z. z.“), uložil povinnosť vrátiť dávku a príspevky vyplatené neprávom za obdobie od 01.08.2007 do 31.12.2013, zvýšené o 10 % v sume 4.192,33 eur a podľa § 25 ods. 6 zákona č. 417/2013 Z. z., povinnosť vrátiť pomoc v hmotnej núdzi poskytnutú neprávom za obdobie od 01.01.2014 do 31.07.2017, zvýšenú o 10 %, v sume 585,42 eur, celkom v sume 4.777,75 eur.

3. Krajský súd dospel k záveru, že rozhodnutie žalovaného i prvostupňového orgánu verejnej správy je potrebné zrušiť z dôvodu, že zistenie skutkového stavu bolo nedostačujúce na riadne posúdenie veci (§ 191 ods. 1 písm. e/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“)) a z dôvodu, že rozhodnutie žalovaného i prvostupňového orgánu verejnej správy je vo vzťahu k posúdeniu splnenia podmienok pre uloženie povinnosti vrátiť dávky v hmotnej núdzi a príspevky v zmysle § 29 ods. 4 písm. a/ zákona č. 599/2003 Z. z. a § 25 ods. 6 zákona č. 417/2013 Z. z. nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov (§ 191 ods. 1 písm. d/ SSP).

4. Za kľúčové krajský súd považoval splnenie dvoch kumulatívnych podmienok ustanovených v § 29 ods. 4 písm. a/ zákona č. 599/2003 Z. z.. Prvú podmienku považoval za splnenú, keď skonštatoval, že žalobkyňa neoznámila úradu do 8 dní (a ani po uplynutí tejto lehoty), že v čase poberania dávok a príspevkov (pomoci v hmotnej núdzi) nadobudla nehnuteľnosť v Orovnici, čím došlo k zmene jej majetkových pomerov a tiež, že neoznámila v zákonnej lehote (a ani po jej uplynutí) zmenu spočívajúcu v zmene výšky jej príjmov v dôsledku príjmu z prenájmu tejto nehnuteľnosti vo výške 33 eur mesačne od 01.01.2009. Nebolo pritom v konaní sporné, že o povinnosti podľa § 29 zákona č. 599/2003 Z. z. a o následkoch jej porušenia bola žalobkyňa poučená. Vo vzťahu k druhej podmienke krajský súd skonštatoval, že doposiaľ nebolo vykonané žiadne dokazovanie za účelom zistenia, či žalobkyňa mala vedomosť o existencii takých okolností, z ktorých by musela predpokladať, že sa jej pomoc v hmotnej núdzi vypláca neprávom. Vo vzťahu k tejto podmienke krajský súd obom rozhodnutiam orgánov verejnej správy vytkol, že trpia vadou nedostatku dôvodov ohľadom posúdenia jej splnenia, keď v nich absentuje, v čom správne orgány videli preukázanie tejto skutočnosti a neskúmali, či žalobkyňa vedela alebo z okolností musela predpokladať, že dávka a príspevky v hmotnej núdzi, ktoré prijímala od 01.08.2007 do 31.12.2013 sa jej vyplácajú neprávom, alebo vo vyššej sume ako jej patrili. A obdobne je potrebné aj vo vzťahu k dávkam a príspevkom v hmotnej núdzi, ktoré boli žalobkyni vyplácané v čase od 01.01.2014 do 31.07.2017 zistiť rozhodné skutočnosti ohľadom splnenia podmienok stanovených v § 25 ods. 6 zákona č. 417/2013 Z. z.. Za predčasné považoval riešiť otázku plynutia subjektívnej a objektívnej prekluzívnej lehoty pre zánik nároku žalovaného na vrátenie vyplatených dávok, resp. jeho časti (ako požadovala žalobkyňa), nakoľko otázka existencie tohto nároku doposiaľ nebola orgánmi verejnej správy spoľahlivo zistená.

5. Proti rozsudku krajského súdu v časti týkajúcej sa výroku o náhrade trov konania podal včas kasačnú sťažnosť žalovaný (ďalej aj „sťažovateľ“). Namietal, že krajský súd rozhodol nad rozsah podanej žaloby a vyjadrenia žalobcu ako aj žalovaného, t. j. že neprihliadol na prejednávane dôvody a rozhodol tak na základe skutočností, ktoré vôbec neboli predmetom súdneho konania, pričom sa k nim nevyjadril žalobca ale ani žalovaný. Vyvodil, že na strane žalobkyne tým neboli pri pojednávaní dňa 07.05.2019 dôvodne a účelne vynaložené výdavky, pretože súd pri svojom rozhodnutí vôbec neprihliadol na dôvody žaloby. Existujú tak dôvody hodné osobitného zreteľa, aby súd žalobkyni sčasti nepriznal trovy konania v rozsahu pojednávania na súde dňa 07.05.2019. Z dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. g/ SSP, teda pre nesprávne právne posúdenie žalovaný navrhol rozsudok krajského súdu v časti trov konania podľa § 462 SSP zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

6. Žalobkyňa vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedla, že by bolo nespravodlivé, keby dôvody hodné osobitného zreteľa mohli spočívať výlučne len v odlišnom právnom názore úspešnej strany na prejednanú vec, a to najmä v prípade, ak správny súd vo svojom meritórnom rozhodnutí právny názor úspešnej strany vyslovene nespochybnil ako účelový (čiže aj tvrdenia žalobcu boli relevantné a mohli žalobcovi privodiť pre neho priaznivé rozhodnutie vo veci v intenciách a z dôvodov, ktoré uvádzal v žalobe, hoci správny súd primárne vychádzal z iných dôvodov). Mal za to, že konajúci súd mohol, čo do výsledku, rozhodnúť rovnako aj z dôvodov, ktoré namietala žalobkyňa. Poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1Sžr/100/2011, v ktorom najvyšší súd ako dôvody osobitného zreteľa odmietol vyhodnotiť situáciu, kedy bol žalobca v konaní pred správnym súdom v celom rozsahu úspešný, hoci žalobe vyhovel z iných dôvodov, než tvrdil žalobca. S poukazom na rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 563/2011, II. ÚS 351/09 tiež namietal, že dôvod hodný osobitného zreteľa musí vychádzať z nezákonného alebo nepoctivého konania úspešnej strany, pričom žalobkyňa konala v dobrej viere, konanie nemarila, svoje právne názory náležite odôvodnila a neporušila žiadne svoje povinnosti. Navrhla

preto, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť zamietol a priznal jej náhradu trov kasačného konania v plnom rozsahu.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ SSP) preskúmal rozsudok krajského súdu v napadnutej časti v rozsahu dôvodov uvedených v kasačnej sťažnosti (§ 440 ods. 1, ods. 2 SSP) a dospel k záveru, že kasačnú sťažnosť je potrebné zamietnuť.

8. Predmetom konania v preskúmvanej veci bolo posúdenie správnosti záveru krajského súdu, ktorý po zrušení rozhodnutí správnych orgánov oboch stupňov, žalovanému uložil povinnosť v plnom rozsahu nahradiť žalobkyni dôvodne vynaložené trovy konania, pričom ich výška bude určená samostatným rozhodnutím, ktoré vydá súdny úradník.

9. Podľa § 167 ods. 1 SSP, správny súd prizná žalobcovi voči žalovanému právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu dôvodne vynaložených trov konania, ak mal žalobca vo veci celkom alebo sčasti úspech.

10. Podľa § 167 ods. 3 písm. a/ a b/ SSP, správny súd môže tiež rozhodnúť, že náhradu trov konania celkom alebo sčasti neprizná, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa alebo ak bolo rozhodnutie orgánu verejnej správy alebo opatrenie orgánu verejnej správy zrušené z dôvodu podľa § 206 ods. 5.

11. Zákonodarca v uvedenej právnej úprave ustanovil právo žalobcu na náhradu trov konania súdneho prieskumu na základe jeho úspešnosti, resp. neúspešnosti v tomto konaní. Súčasne však pripúšťa, aby súd náhradu trov celkom alebo sčasti nepriznal, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa a povinnosťou súdu (aj pri rozhodovaní o náhrade trov konania) tak je vždy vychádzať z konkrétnych okolností daného prípadu.

12. Z odôvodnenia rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 24Sa/11/2018-96 zo dňa 07.05.2019 vyplýva, že rozhodnutia žalovaného a prvostupňového správneho orgánu boli zrušené z dôvodu, že zistenie skutkového stavu bolo nedostačujúce na riadne posúdenie veci (§ 191 ods. 1 písm. e/ SSP) ako aj z dôvodu, že rozhodnutie žalovaného i prvostupňového orgánu verejnej správy je vo vzťahu k posúdeniu splnenia podmienok pre uloženie povinnosti vrátiť dávky v hmotnej núdzi a príspevky v zmysle § 29 ods. 4 písm. a/ zákona č. 599/2003 Z. z. a § 25 ods. 6 zákona č. 417/2013 Z. z. nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov (§ 191 ods. 1 písm. d/ SSP).

13. Z predloženého súdneho spisu je zrejmé, že žalobkyňa v žalobe navrhovala rozhodnutia správnych orgánov oboch stupňov zrušiť pre nesprávne právne posúdenie (§ 191 ods. 1 písm. c/ SSP).

14. Dôvody hodné osobitného zreteľa mal krajský súd podľa názoru žalovaného vzhliadnuť v tom, že napriek tomu, že krajský súd síce rozhodol tak, ako sa žalobkyňa v petite svojej žaloby domáhala, avšak v konkrétnostiach z iných dôvodov, než ktoré uviedla žalobkyňa v žalobe (konaní). Podľa názoru žalovaného, mal krajský súd z uvedeného vyvodiť, že na strane žalobkyne neboli pri pojednávaní pred súdom, dňa 07.05.2019, dôvodne a účelne vynaložené výdavky, keďže súd rozhodol na základe skutočností, ktoré vôbec neboli predmetom súdneho konania. Náklady v rozsahu pojednávania konaného dňa 07.05.2019, tak nemali byť žalobkyni krajským súdom priznané.

15. K dôvodom hodným osobitného zreteľa môže dôjsť vo vzťahu k určitým druhom konania alebo určitej procesnej situácii, kde sa tieto často vyskytujú a tento dôvod je daný charakterom tohto konania alebo charakterom procesnej situácie. Aj tu však treba skúmať, či nejde o výnimku z výnimky, či teda na ponechanie účinkov právnej normy nie sú dané dôvody. Nejde o automatické pravidlo, ktoré by sa uplatňovalo vo vzťahu k určitému typu konania (k tomu napr. nálezy Ústavného súdu ČR, III. ÚS 292/07, či I. ÚS 303/12), ale ide o prvok individualizácie, nie ľubovôle zo strany súdu (pozri nález Ústavného súdu ČR, III. ÚS 727/2000).

16. Je potrebné si uvedomiť, že účelom právnej úpravy uvedenej v ustanovení § 167 ods. 3 písm. a/

SSP, nie je apriori regulovanie rozsahu (výšky) povinnosti orgánu verejnej správy nahradiť trovy konania úspešnému účastníkovi, ale dané ustanovenie má slúžiť na odstránenie neprimeranej tvrdosti, ktorá môže vzniknúť. Má sa ním dosiahnuť spravodlivosť pre účastníkov konania, pokiaľ ide o vedenie konania a jeho výsledok.

17. Kasačný súd zároveň poznamenáva, že ustanovenie § 167 ods. 3 písm. a/ SSP je potrebné zároveň vnímať aj v kontexte s § 202 ods. 2 SSP, podľa ktorého, správnu žalobu fyzickej osoby v sociálnych veciach správny súd posudzuje neformálne a nie je viazaný žalobnými bodmi (§ 202 ods. 3 SSP), čo je aj prípad žalobkyne.

18. Kasačný súd nezdieľa názor žalovaného, že v danom prípade existujú dôvody hodné osobitného zreteľa odôvodňujúce nepriznanie plnej náhrady trov konania procesne úspešnej žalobkyňi. Krajský súd v rámci prieskumu napadnutých rozhodnutí v týchto vzhladol také nedostatky (pochybenia), na ktoré bol povinný prioritne prihliadnuť (napriek tomu, že žalobkyňa ich výslovne nenamietala), nakoľko mu bránili právnu vec náležite a objektívne preskúmať čo do samotného jej merita. V dôsledku nedostatočne zisteného skutočného stavu veci a pre nepreskúmateľnosť rozhodnutí správnych orgánov pre nedostatok dôvodov, nebolo následne možné ani vyhodnotiť, či v konečnom dôsledku žalobkyňa dôvodne namietala nesprávne právne posúdenie veci žalovaným a prvostupňovým správnym orgánom. K zrušeniu predmetných rozhodnutí správnych orgánov v danej veci tak došlo z dôvodu nedodržania štandardov rozhodnutí orgánmi verejnej správy. Je potrebné tiež poznamenať, že proti výroku o zrušení prvostupňového a druhostupňového rozhodnutia, žalovaný kasačnú sťažnosť nepodal.

19. Kasačný súd dospel k záveru, že krajský súd za daných okolností nepochybil, keď ustanovenie § 167 ods. 3 písm. a/ SSP neaplikoval a úspešnej žalobkyňi štandardne priznal náhradu trov konania v plnom rozsahu podľa všeobecnej zásady úspechu v konaní (§ 167 ods. 1 SSP), nakoľko trovy vynaložené žalobkyňou boli v príčinnej súvislosti s jej procesným postojom k predmetu konania a ich vynaložením sledovala procesné presadzovanie uplatneného nároku (resp. procesnú obranu proti tomuto nároku).

20. O náhrade trov kasačného konania kasačný súd rozhodol podľa § 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP.

21. Záverom kasačný súd ešte poznamenáva, že o kasačnej sťažnosti žalovaného voči rozsudku krajského súdu rozhodol uznesením (§ 147 ods. 1 písm. a/ SSP), nakoľko nerozhodoval vo veci samej, keď predmetom prieskumu v kasačnom konaní bolo rozhodnutie krajského súdu len v časti trov konania.

22. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.